

KRIITTINEN MEDIATARKASTELU

Yläkoulun kalenterin
kohta 8

KÄSITTEITÄ 1 - Media

Medialla tarkoitetaan tässä materiaalissa joukkoviestintävälineitä, kuten televisio, radio, sanomalehdet, verkkosivustot ja sosiaalinen media. Näitä käytetään tiedon, viihteen ja mielipiteiden levittämiseen laajalle yleisölle.

Mediasisällöt vaikuttavat ihmisten käsityksiin ja asenteisiin.

KÄSITTEITÄ 2 - Journalismi

Journalismi on
faktoihin perustuvaa,
ammattilaisten
tekemää
tiedonvälitystä

Journalismi ≠ media,
some, mainonta tai
propaganda

Journalismi

Journalismin tärkeitä piirteitä:

- faktoihin pohjautuminen
- riippumattomuus
- eettisyys
- ammattimaisuus

Tehtävä 1: Mediatekstien pieni sanakirja

Laadi parin kanssa "Mediatekstien pieni sanakirja".

Etsi tietoa internetistä. Älä kopioi suoraan!

Määrittele seuraavat mediatekstilajit mahdollisimman tarkasti omin sanoin.

- a) pääkirjoitus
- b) kolumni
- c) yleisönosastokirjoitus tai mielipidekirjoitus
- d) vastine
- e) arvostelu
- f) uutinen
- g) reportaasi
- h) artikkeli

Mitkä tekstilajit ovat mielestäsi journalismia ja miksi?

Etsi esimerkki kolmesta edellä mainitusta tekstilajista.
Merkitse lähteet.

KÄSITTEITÄ 3

– Kriittisen median käyttäjän käsitteitä

MISINFORMAATIO

Tahattomasti levitettyä harhaanjohtavaa tietoa

DISINFORMAATIO

Tahallisesti levitettyä harhaanjohtavaa tietoa

VALEUUTISET

Uutisia, joihin liittyy disinformaatiota

Vääristelyn tapoja

FAKTA,

- jonka toinen puoli jätetään kertomatta
- joka irrotetaan asiayhteydestään
- jonka seassa on fiktiota

FIKTIO,

- joka esitetään faktana
- joka käyttää faktan tuntomerkkejä (esim. mainos, joka näyttää tositarinalta)

Tehtävä 2: Kriittinen mediatutkimus

1. TUTKI VALEMEDIAA

- a. Etsi netistä sivusto, jonka sisältö on mielestäsi valemediaa tai totuudeltaan kyseenalaista.
- b. Tarkista tiedot: Selvitä, ovatko jutun tiedot totta ja luotettavia.
- c. Pohdi:
 - Voiko sisältöön luottaa?
 - Miten valemedia tavoittelee luotettavuutta?
 - Näyttävätkö sisällöt aidoilta?

2. TUTKI LUOTETTAVAA UUTISSIVUSTOA:

- a. Avaa uutinen luotettavana pidetyltä valtakunnalliselta uutissivustolta (esim. yle.fi, hs.fi).
- b. Vertaile uutista ja aiemmin etsimääsi valeuutista keskenään.
 - Mitä yhteistä niillä on ulkonäöllisesti? Entä eroavaisuuksia?
 - Mitä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia on kielessä ja sanavalinnoissa?

DIGI *taito* KALENTERI

— uudet lukutaidot
kuopiolaisittain

Kuopion kaupunki /
Sanni Swahn ja Mikael Åberg
digitaitokalenteri.fi
2024

